

Samarbete över sundet

för en bättre havsmiljö

FREDRIK ANDREASSON & CHARLOTTE CARLSSON, LÄNSSTYRELSEN I SKÅNE

Grunden för samarbetet i Öresundsregionen lades redan med freden i Roskilde 1658. Då hade det smala sundet mellan Skåne och Själland utgjort en viktig färdväg för sjöfart i århundraden. Idag är Öresund en naturlig gräns mellan Sverige och Danmark, där det gemensamma vattnet innebär ett gemensamt ansvar för miljön.

■ De första konkreta försöken till samarbete gjordes på 1960-talet, då Sveriges och Danmarks regeringar ville stärka Öresundsregionens tillväxt – men också

skydda Öresund mot föroreningar. Som en följd av detta bildades Öresundsvattenkommittén, som tillsammans genomförde undersökningar av vattenkvaliteten och biologin i Öresund. Kommittén tog också fram underlag om fiske och belastning från avloppsvatten.

Mot mätbara mål

Samarbetet fortsatte fram till 1995, då det övergick i det som nu kallas Öresundsvattensamarbetet. I samarbetet ingår kommuner på båda sidor sundet, samt staten via Länsstyrelsen i Skåne län och

Miljöcenter i Roskilde. I förlängningen av samarbetet om Öresundsbron har Sveriges och Danmarks regeringar beslutat arbeta för att Öresundsregionen ska bli en av Europas renaste regioner. En av samarbetets första uppgifter blev att göra en statusbedömning av förhållandena i Öresunds marina miljö. Utifrån den bild som tonade fram gick man vidare, och presenterade 1999 flera mål för Öresunds vatten. Eftersom målsättningarna måste anpassas till respektive lands lagstiftning var det ingen enkel uppgift – dessutom riskerar målsättningar att bli så generellt utformade att det

Öresunds vattenmiljö är präglad av den stigande salthalten från Östersjön till Kattegatt, vilket skapat en unik flora och fauna.

Akvarien är målad av SB Johansson och hämtad ur Öresundsvattensamarbetets temarapport om sundets fiskar.

Kommuner på båda sidor sundet är delaktiga i Öresundsvattensamarbetet, med det gemensamma målet att skapa en god vattenmiljö i Öresund.

Vid byggandet av Öresundsbron beslutade Sveriges och Danmarks regeringar att göra Öresund till en av Europas renaste regioner.

Foto: Patrik Olsson/N

inte går att kontrollera om de uppfylls eller inte. Därför arbetade man fram ett förslag där fastlagda nationella och regionala mål översattes till mätbara mål för Öresund. I förslaget preciseras vad som ska uppnås för till exempel siktdjup och ålgrässets djuputbredning.

Salt vatten möter bräckt i unik miljö

Den marina miljön i Öresund är unik, kraftigt präglad av den ökande salthalten från Östersjön i söder till Kattegatt i norr. Det innebär att arter från båda dessa havsområden går att finna i Öresund. En norrgående ytström med sötare Östersjövatten och en sydgående bottenström med saltare vatten ger en relativt kraftig salthaltsskiktning, vilket också påverkar förutsättningarna för olika arter. Samhällen med kärleväxter som nate (*Potamogeton* sp.) och nating (*Ruppia* spp.) övergår i ålgräsängar (*Zostera marina*) då djupet ökar. I grunda områden lever i huvudsak brackvattenarter som till exempel havsborstmasken *Hediste diversicolor* och snäckor av släktet *Hydrobia*. I vissa områden, på djup större än 25 meter, dominerar djursamhällena av kräftdjuret *Haploops tubicola*. Detta kräftdjur utgör i sin tur viktig föda för uppväxande torsk och rödspätta. Detta kräftsamhälle har mycket begränsad utbredning i Skandinaviska vatten. På ännu större djup lever hästmusslor (*Modiolus modiolus*), som bildar en hård yta på en i övrigt mjuk botten, och därmed främjar ett mycket rikt djurliv.

Men kunskapen om hur det egentligen ser ut under vattnet och vilka djur och växter som lever tillsammans, är till

största delen förunnad de fåtal som arbetar konkret med marina miljöfrågor eller sportdyker. Öresundsvattensamarbetet har därför försökt sprida kunskaperna om hur de olika växt- och djursamhällena i Öresund ser ut och vilka arter som lever där, och har hittills givit ut tre temarapporter om fisk, bottendjur samt om vegetation, samtliga rikt illustrerade med akvareller och foton.

Samarbete om föreningar

På initiativ från danskt håll startade 2006 det interregionala projektet Kildesamarbejdet/Källsamarbetet, där svenska och danska kommuner, Sydskaånes avfallsaktiebolag (SYSAV), Danmarks Hydrologiska Institut och Länsstyrelsen i Skåne medverkar. Syftet är att få bättre kunskap om de föreningskällor som finns till Öresund, både på dansk och svensk sida. Öresundregionen är tätbefolkad, och med en väl utvecklad infrastruktur och mycket industrier blir belastningen på luft och vatten hög. Länderna arbetar på lite olika sätt med denna problematik, och en del av arbetet inom projektet handlar om att få insikt i varandras problem och olika sätt att lösa dem.

Positivt fiskeförbud

Fisket i Öresund är gemensamt för de båda länderna och svenskar och danskar har med vissa undantag rätt att fiska på varandras vatten. Fisket har stor betydelse för flera samhällen längs sundet. Trålfisket är sedan länge förbjudet i stort sett i hela Öresund. Detta har haft positiv inverkan på fiskbestånden.

Öresund är ett av de få kustområden där torsk, vitling och kolja fortfarande förekommer i höga tätheter, och där andelen storvuxna individer är relativt hög. Tyvärr förekommer olaga trålfiske i sundet, vilket skapat stor irritation. På initiativ av fiskare från både Danmark och Sverige startades för två år sedan ytterligare ett samarbete kallat Öresundsfiskarna. Där ingår yrkesfiskare, husbehovsfiskare och sportfiskare från båda länderna. Från början var den danska medverkan i samarbetet inte så hög, och Öresundsfiskarna hade dåligt gehör från danska myndigheter. Detta har nu vänt, och en stor framgång för samarbetet har varit att man även på dansk sida nyligen beslutade införa förbud mot snurrevadsfiske i Öresund.

Svårt, men konstruktivt

Trots många likheter finns det också skillnader på dansk och svensk lagstiftning, administration och hur myndigheter arbetar. Olikheterna gör att det ibland är svårt att nå ända fram i aktuella frågor. Generellt är samarbetet mellan danska och svenska myndigheter dock mycket positivt. Vi som arbetar med miljöfrågor på respektive sida om sundet är oftast överens om problemen och vad som behöver göras för att lösa dem. 🐟

LÄSTIPS

Om Öresundsvattensamarbetet
www.oresundsvand.dk/Svenska/

Om Källsamarbetet
www.kildesamarbejdet.org/